

Marek Ciara,
Ryszard Wołoszyński
(Warszawa)

MATERIAŁY MICHAŁA AMBROSA
(1891-1984)
(17)

Michał Ambros urodził się 26 września 1891 r. w Chlebowicach w powiecie przemyskim. Ukończył gimnazjum w Drohobyczu. W 1917 r. ukończył studia na Wydziale Filozoficznym w Uniwersytecie Lwowskim. W 1933 r. uzyskał doktorat w Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie.

W latach 1917-1927 pracował jak nauczyciel języka polskiego, łaciny, greki i propedeutyki historii i filozofii w gimnazjach i seminariach nauczycielskich lwowskiego okręgu szkolnego. Jednocześnie pracował w bibliotece byłego Archiwum Wojskowego (1918-1919) oraz w bibliotekach Towarzystwa Szkoły Ludowej.

W latach 1928-1939 pracował w bibliotece Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie, m. in. w latach 1933-1939 na stanowisku kierownika Działu Czytelnictwa. Jednocześnie pracował jako nauczyciel w wileńskich gimnazjach.

W roku szkolnym 1939/1940 był dyrektorem prywatnego Gimnazjum im. Piotra Skargi. Prowadził zajęcia w ramach tajnego nauczania. W 1943 r. został aresztowany pod zarzutem sabotażu i przebywał przez pół roku w więzieniu. Po zajęciu Wilna przez wojska radzieckie pracował w Państwowym Archiwum w Wilnie na stanowisku bibliografa (lipiec 1944-styczeń 1945). Następnie był kierownikiem Miejskiej Biblioteki w Białymstoku (luty 1945-lipiec 1945). Od sierpnia do września 1945 r. był kierownikiem działu bibliograficznego i bibliotecznego w Instytucie Śląskim w Katowicach.

Pod koniec 1945 r. rozpoczął pracę w Bibliotece Uniwersytetu Warszawskiego. Pracował tam od października 1945 r. do października 1946 r. na stanowisku kustosza i kierownika działu obejmującego wypożyczalnię, czytelnię i dział konserwacji książki. Od października 1946 r. do przejścia na emeryturę w sierpniu 1968 r. pracował w Bibliotece Narodowej w Warszawie. Wykładał bibliografię w Katedrze Bibliotekoznawstwa w Uniwersytecie Warszawskim.

Był twórcą i pierwszym redaktorem bibliografii zawartości czasopism. Autor haseł w *Polskim Słowniku Biograficznym*, w *Słowniku pracowników książki polskiej* i w *Encyklopedii wiedzy o książce*. W 1965 r. został odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Zmarł 2 lipca 1984 r. Pochowany został na Cmentarzu Komunalnym Północnym (w kwaterze W-VI-13-3-16).

Materiały Michała Ambrosa zostały przez niego przekazane do Archiwum Polskiej Akademii Nauk w 1961 r. (numer w księdze nabytków 343). W 1966 r. Ryszard Wołoszyński sporządził inwentarz warsztatowy spuścizny. W 2020 r. Marek Ciara uzupełnił inwentarz o wstęp. Objętość zespołu to 0,05 m. b.

Inwentarz składa się z pięciu jednostek. W pierwszej jednostce znajduje się spis tytułów teczek akt z lat 1775-1843 z zespołu Okręgu Naukowego Wileńskiego z lat 1775-1843.

W drugiej jednostce znajdują się rękopisy dotyczące Okręgu Szkolnego Wileńskiego znajdujące się w Archiwum Państwowym: tytuły teczek akt z lat 1779-1827 z zespołu Okręgu Naukowego z b. Archiwum Państwowego w Wilnie z lat 1779-1827.

W trzeciej jednostce znajduje się spis rękopisów depozytu Książąt Czartoryskich, przekazywanych do Archiwum Uniwersytetu Stefana Batorego w „Archiwum Kuratorii Wileńskiej Księcia Adama Czartoryskiego”, z 1926 r.,

W czwartej jednostce znajdują się rękopisy umieszczone w katalogu Lipskiego „Archiwum Kuratorii Wileńskiej Księcia Adama Czartoryskiego z 1926 r., znajdujące się w Bibliotece Uniwersytetu w Wilnie : tablica konkordancji sygnatur.

W piątej jednostce są rękopisy z Biblioteki Narodowej: wykaz rękopisów Biblioteki Narodowej – stan sprzed września 1944 r. dotyczących nauki i oświaty w okręgu wileńskim końca XVIII i początków XIX wieku.

W PAN Archiwum w Warszawie spuściznie nadano sygnaturę 17. W wyszukiwarce www.szukajwarchiwach.pl zespół ma numer 302/477 /0. Inwentarz liczy 5 jednostek.

Źródła i bibliografia

1. Materiały Michała Ambrosa, PAN Archiwum w Warszawie, 17
2. *Ambros Michał*, [pl/wikipedia/org/wiki](http://pl.wikipedia.org/wiki)
3. Pawlikowska E., *Michał Ambros*, [w:] *Słownik pracowników książki polskiej. Suplement 2*, red. H. Tadeusiewicz, Warszawa 2000, s. 9-11

INWENTARZ

1. Akta dotyczące Uniwersytetu Wileńskiego znajdujące się w Archiwum państwowym w Wilnie
Spis tytułów teczek akt z lat 1775-1843 z zespołu Okręgu Naukowego
1775-1843, rękopis foliowany, k. 70, 1-66, w tym podwójna k. 20, k. 56 czysta, nadto 2 k. nlb., okładki
2. Rękopisy dotyczące Okręgu szkolnego Wileńskiego znajdujące się w Archiwum Państwowym
Tytuły teczek akt z lat 1779-1827 z zespołu Okręgu Naukowego z b. Archiwum Państwowego w Wilnie
1779-1827, dzieło 2 rąk, rkp., k. 176
3. Spis rękopisów depozytu XX. Czartoryskich, przekazywanych do Archiwum Uniwersytetu Stefana Batorego, nie wymienionych w „Katalogu” J. Lipskiego t. j. w „Archiwum Kuratorii Wileńskiej X. Adama Czartoryskiego”, Kraków 1926
1926, masz. foliowany, 1-43+ podwójna karta , 5+ 3 nlb.
4. Rękopisy umieszczone w katalogu Lipskiego „Archiwum Kuratorii Wileńskiej X. Adama Czartoryskiego” Kraków 1926, znajdujące się w Bibliotece Uniwersytetu w Wilnie, tablica konkordancji sygnatur
1926, rkp., k. 2
5. Rękopisy Biblioteki Narodowej
Wykaz kilku rękopisów Biblioteki Narodowej – stan sprzed XI. 1944 dotyczących nauki i oświaty w okręgu wileńskim końca XVIII i początków XIX wieku
Przed 1944, rkp., k. 5